

Bu faciə nəticəsində Azərbaycan xalqı bir yumruq kimi birləşməyə müvəffəq oldu. Bu, eyni zamanda, milli azadlıq hərəkatımızın yüksəliş zirvəsi idi. Məhz 20 Yanvar hadisəsindən sonra biz özümüzü millət olaraq tanıdıq və dərk etdik. Bəs 20 Yanvar hadisəsinə gətirib çıxaran səbəblər və məqsəd nədən ibarət idi? Məqsəd, heç şübhəsiz ki, keçmiş SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycan xalqının demokratiya və milli azadlıq uğrunda mübarizə ruhunu boğmaqdan ibarət idi. Səbəbləri isə əsas olaraq, iki başlıq altında birləşdirmək olar. Bunlardan biri xarici, digəri isə daxili səbəb. Xarici səbəb Ermənistanın Azərbaycana qarşı əsassız ərazi iddiaları və bu yolda SSRİ rəhbərliyindən dəstək almaları idisə, daxili səbəb o zamankı respublika rəhbərliyinin siyasi səriştəsizliyi ilə birbaşa bağlıdır. Bu səriştəsizlik hətta 1990-cı ilin yanvarından sonra da davam etdi. Belə ki, hakimiyyətdə olan qüvvələrin vəzifəsi məsələni dərhal nəzarətə götürüb ona siyasi-hüquqi qiymət verməkdən ibarət olsa da, bununla bağlı faktiki olaraq heç bir real addım atılmadı. Hətta məsələyə otuz illik zaman kəsiyindən boylanıb baxdıqda, tam əmin olursan ki, vaxtilə hakimiyyətdə olan qətiyyətsiz rəhbərlər öz şəxsi ambisiyalarından əl çəkəydilər, Azərbaycan xalqına qarşı yönəldilmiş bu məkrli oyunun həyata keçirilməsinin qarşısı alına bilərdi.

Bütün bu reallıqlar fonunda 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-huquqi qiymət verilməsi ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Belə ki, dərhal yanvarın 21-də

Heydər Əliyev xalqla həmrəy olduğunu, onun dərdinə şərik çıxdığını və dövrün siyasi çətinliklərinə baxmayaraq, bu qətləmə qəti etirazını bildirdi. Bundan bir qədər keçdikdən sonra isə Kommunist Partiyası sıralarından çıxdığını bəyan etdi. 1990-cı ilin iyulunda Moskvadan Azərbaycana qayıdan Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə elə həmin il noyabrın 21-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisində 20 Yanvar faciəsinə ilk dəfə siyasi-hüquqi qiymət verən sənəd qəbul edildi. Belə bir tarixi çətinliklər fonunda, Sovet İttifaqının hələ tam süqut etmədiyi zamanda Heydər Əliyevin bu cür qətiyyətli mövqe nümayiş etdirməsi onun ümummilli maraqlara nə qədər önəm verdiyini, xalqın ağrı-acısına həssas yanaşdığını bir daha sübut etmiş oldu. Bununla da ulu öndər xalqın gözündə, haqlı olaraq, bir xilaskar kimi rəğbət qazandı.

Heydər Əliyev 1994-cü il yanvarın 12-də keçirdiyi müşavirədə 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı demişdi: "...Xalqa təcavüz olunmuş, günahkarlar isə hələ müəyyənləşdirilməmişdir. Görünür ki, ötən yaxın illərdəki Sovetlər Birliyi, respublika rəhbərliyi, məsul şəxslər öz mənafeləri naminə bu böyük faciənin əsl mahiyyətini xalqa bəyan etməmişlər".

Qeyd edək ki, ulu öndərin 20 Yanvar faciəsinin 4-cü ildönümünün keçirilməsi ilə əlaqədar 1994-cü il yanvarın 5-də imzaladığı fərmanda Milli Məclisə bu hadisəyə tam siyasi-hüquqi qiymət verilməsi tövsiyə olunurdu.

Bəşər tarixinə qısa nəzər yetirsək görərik ki, hər bir ölkənin tarixində qanlı faciələr yaşanmış, müstəqilliyə aparan yolda saysız-hesabsız qurbanlar verilmişdir. Yaşı minilliklərlə ölçülən Azərbaycanın şanlı tarixində də bu cür faciələrin sayı, təəssüf ki, az deyildir. İstər Xocalı soyqırımı, istər mart qırğınları tariximizin ən ağrı-lı-acılı səhifələrindəndir. O zaman belə bir sual ortaya çıxır ki, Azərbaycan tarixinin 20 Yanvar səhifəsini digər faciəli səhifələrdən fərqləndirən xüsusiyyət nədir? Heç şübhəsiz ki, 20 Yanvar hadisəsi faciə olduğu qədər, eyni zamanda, Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq salnaməsidir. Bundan əlavə, 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisəsi xalqımızın milli bütövlüyünü təsdiqləyən ən böyük hadisələrdən biri kimi tarixin yaddaşına əbədi həkk olunmuşdur.

Nəhayət, 1994-cü il mart ayının 29-da Milli Məclis "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul etdi. Bununla da humanizm prinsiplərinə və bütün bəşəri dəyərlərə zidd olan 20 Yanvar faciəsi məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin prinsipial və qətiyyətli mübarizəsindən sonra hüquqi-siyasi qiymətini aldı.

Heydər Əliyev 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin əbədləşdirilməsinə, onların ailələrinə mütəmadi olaraq dövlət qayğısının artırılmasına hər zaman böyük həssaslıqla yanaşırdı. O, hər 20 Yanvar günü Şəhidlər xiyabanını ziyarət edir, şəhid

ailələri ilə görüşür, onların qayğı-ları ilə yaxından maraqlanırdı. Ulu öndərin 2000-ci il yanvarın 17-də imzaladığı fərmanla isə bu faciə zamanı şəhid olmuş qəhrəman oğul və qızlarımıza "20 Yanvar şəhidi" fəxri adı verilmişdir.

Prezident İlham Əliyev də 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin əbədləşdirilməsi, onların ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində mühüm qərarlar vermişdir. Dövlət başçısının 19 yanvar 2006-cı il tarixli "20 Yanvar şəhidinin ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün təsis edilməsi haqqında" fərmanı da şəhid ailələrinə dövlət qayğısının bariz nümunəsidir.

20 Yanvar hadisələrinin beynəlxalq aləmdə tanınması bu gün də dövlətin diqqət mərkəzində olan əsas məsələlərdən biridir. Bununla bağlı mütəmadi olaraq Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirlikləri, diplomatik nümayəndəlikləri və diaspor qurumlarında konfranslar və tədbirlər təşkil olunur, Azərbaycanın haqq səsinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılır. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə hər il İsraildə, Türkiyədə, Qazaxıstanda, ABŞ-da və dünyanın bir çox ölkələrində 20 Yanvar faciəsinə həsr edilmiş anım tədbirləri keçirilir. Bu tədbirlərdə bədii və sənədli filmlər nümayiş olunur, erməni vəhşiliyi bütün çılpalığı ilə dünya ictimaiyyətinə çatdırılır.

Xüsusi diqqət çəkən

məqamlardan biri İsrailin Xayfa Universitetində keçirilən anım mərasimi zamanı baş vermişdir. Belə ki, İsrail--Azərbaycan Beynəlxalq As-sosiasiyasının (Azlız) üzvü, 20 Yanvar hadisələrinin canlı şahidi olmuş, hazırda İsraildə yaşayan bakılı fotoqraf Boris Dobin 20 Yanvar faciəsi günü çəkdiyi 67 fotosəkildən ibarət kolleksiyasını Heydər Əliyev Fonduna vermişdir. Zənnimcə, bu hadisənin xüsusi əhəmiyyəti vardır. Belə ki, Azərbaycan dövlətinin və onun hər bir vətəndaşının bu istiqamətdə təbliğat aparması, heç şübhəsiz ki, önəmlidir. Lakin istər dövlət orqanlarının, istərsə də müxtəlif ölkələrdə yaşayan həmvətənlərimizin təbliğatından əlavə, xaricdə yaşayan digər millətlərin nümayəndələrinin də məsələyə obyektiv qiymət verməsi bu istiqamətdə çəkilən bütün səylərin boşə getmədiyindən xəbər verir.

Qarşıya qoyulan vəzifələr yalnız bununla bitmir. Bu gün ölkə rəhbəri cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurlu kadr siyasəti həyata keçirilir, idarəçilik sistemində yeni nəsil, yeni nəfəs gəlir. Gənc, dinamik, bir çox xarici dil biliklərinə yiyələnən kadrların müxtəlif sahələrdə təmsil olunması beynəlxalq aləmdə 20 Yanvar və bu kimi faciələrin işıqlandırılması məsələsini asanlaşdırmış olur. Geniş və global miqyasda fəaliyyət göstərməyi bacaran, yüksək analiz qabiliyyəti ilə seçilən gənclər cənab Prezidentin yürütdüyü siyasətə, hər sahədə olduğu kimi, bu sahədə də dəstək olurlar. Məlumdur ki, Azərbaycanın haqq səsinin dünyaya çatdırılmasında gənc nəslin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Biz gənclər dövlətimizin başçısının yürütdüyü siyasətin sadiq əsgərinə çevrilməyi özümüzə məqsəd və Vətən qarşısında ödənməli borc hesab edirik.

Şəbnəm HƏSƏNOVA,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında Dövlət
İdarəçilik Akademiyasının
beynəlxalq münasibətlər və
xarici siyasət kafedrasının
doktorantı, politoloq